

Турецький ландромат для газу РФ: брудна гра Путіна проти Євросоюзу

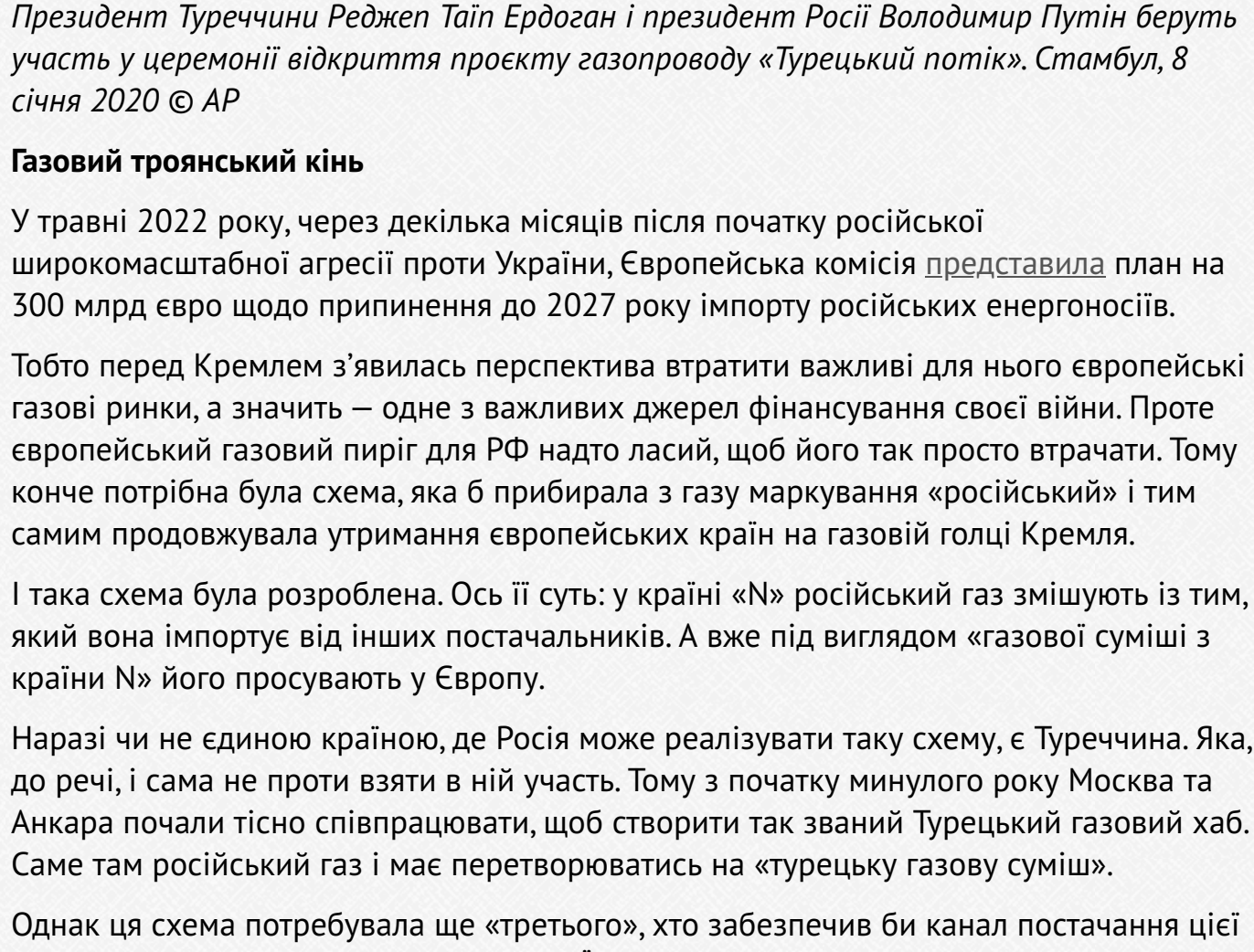
[Читати на англійській](#)

Турецький ландромат для газу РФ: брудна гра Путіна проти Євросоюзу

Туреччина розширює свою газову інфраструктуру й диверсифікує джерела газопостачання. У такий спосіб країна йде до реалізації своєї стратегічної мети – стати ключовим регіональним газовим хабом, і все в нічого, якої одним із основних аргументів у цьому хабі не була Москва.

А сам він не створювався, щоб, зокрема, «відмивати» російський газ – і під виглядом турецької газової суміші продавати його європейським споживачам. Про це йдеться в розслідуванні [REI](#).

Президент Туреччини Реджеп Тайп Ердоган і президент Росії Володимир Путін беруть участь у церемонії відкриття проекту газопроводу «Турецький потік». Стамбул, 8 січня 2020 © AP

Газовий трояцький кінь

У травні 2022 року, через декілька місяців після початку російської широкомасштабної агресії проти України, Європейська комісія [представила](#) план на 300 млрд євро щодо припинення до 2027 року імпорту російських енергоносіїв.

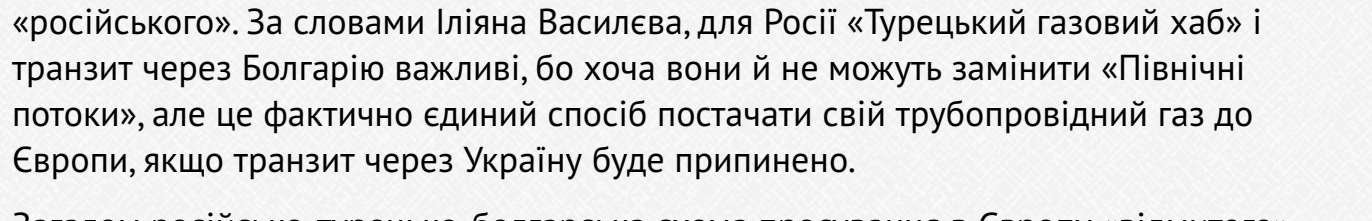
Тобто перед Кремлем з'явилася перспектива втратити важливі для нього європейські газові ринки, а значить – одне з важливих джерел фінансування своєї війни. Проте європейський газовий пірід для РФ надто ласий, щоб його так просто втратити. Тому кінцею потрібно була схема, яка б прибрала з газу маркування «російський» і тим самим продовжувала утримання європейських країн на газовій голці Кремля.

І така схема була розроблена. Ось її суть: у країні «N» російський газ змішують із тим, який вона імпортує від інших постачальників. А вже під виглядом «газової суміші з країни N» його просявають у Європу.

Наразі чи не єдиною країною, де Росія може реалізувати таку схему, є Туреччина. Яка, до речі, і сама не проти взяти в ній участь. Тому з початку минулого року Москва та Анкара почали тісно співпрацювати, щоб створити так звані Турецький газовий хаб. Саме там російський газ і має перетворитись на «турецьку газову суміш».

Однак ця схема потребувала ще «третього», хто забезпечив би канал постачання цієї суміші до Європи. І ним стала Болгарія. Її територією тягнеться «Трансбалканський газопровід», яким свого часу газ йшов із Росії до Туреччини. З будівництвом нового газопроводу «Турецький потік» транспортвані «Трансбалканським газопроводом» обсяги перекинули до нього.

До речі, разом із продовженням на території Болгарії «Турецьким потоком-2» (у Софії його ще називають «Балканський потік»), що має майже 18 млрд м³ річної пропускну спроможності, цей маршрут наразі є основним для постачання (відповідно до раніше укладених довготривалих контрактів) російського трубопровідного газу в Європу.

Президент Сербії Александар Вучич і колишній прем'єр-міністр Болгарії Бойко Борисов переїждять будівництво газопроводу «Турецький потік-2» у Болгарії. 1 червня 2020 © Stoyan Nenov/Reuters

«Зараз через Турецький потік-2 в Європу постачається 48 млн м³ газу за добу, було навіть 53. Тобто цей газопровід зараз завантажений на повну. І весь газ у ньому – російський». За словами Іліяна Василєва, для Росії «Турецький газовий хаб» і транзит через Болгарію важливі, бо хоча вони й не можуть замінити «Північні потоки», але це фактично єдиний спосіб постачати свій трубопровідний газ до Європи, якщо транзит через Україну буде припинено.

Загалом російсько-турецько-болгарська схема просування в Європу «відмитого» російського газу зараз така. «Газпром» постачає свій трубопровідний газ до Туреччини. Там на хабі його змішують із іншим, який Анкара імпортує з Азербайджану, Ірану, США, Єгипту, Алжиру тощо. Після цього під брентом «турецька газова суміш» через «Трансбалканський газопровід» його успішно постачають клієнтам у Європу.

«На основі раніше підписаного контракту між «Газпром» і «Булгартрансгаз» щодо «Трансбалканського газопроводу», який зараз є порожнім, точка входу в нього «Странджа-1» є на 100% зарезервованою «Газпром» до 2030 року. Це дозволяє йому використовувати цю точку для максимального завантаження ГТС Болгарії, потужності якої становлять близько 19-20 млрд м³. І експортувати додатковий російський газ під виглядом турецької суміші на північ до Румунії», – пояснює директор Програми з енергетики та клімату в болгарському Центрі дослідження демократії Мартін Владіміров.

«Трансбалканський газопровід» на території Болгарії і Румунії © [oxfordenergy.org](#)

Механізації з обсягами

Ця схема працюватиме так, як вигідно Кремлю, за реалізації кількох умов. По-перше, треба, щоб Туреччина могла пояснити, із яких об'ємів створюють «турецьку газову суміш». По-друге, – могла заводити її безперешкодно на територію ЄС. І по-третє, щоб потужності «Трансбалканського газопроводу» відповідали тим об'ємам газу, які російсько-турецький тандем планує через нього проганяти.

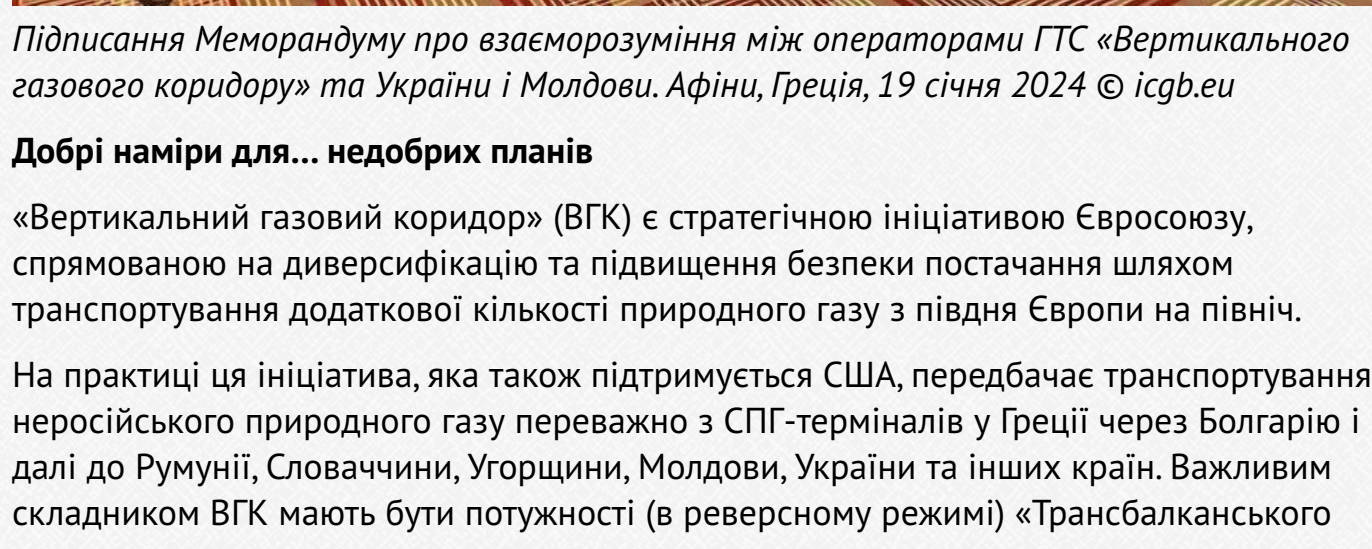
Щоб забезпечити першу, Туреччина використовує вже наявний импорт газу з зазначених джерел і постійно розширює їх кількість. «Для того, щоб турки мали можливість завантажити, що вони можуть виготовити газову суміш, вони, наприклад, нещодавно підписали контракт із Shell, який передбачає поставку їм до чотирьох млрд м³ скрапленого газу на рік», – каже Іліян Василєв.

Для другої – болгарський державний газовий оператор «Булгаргаз», за активного сприяння відомого своєю проросійськими симпатіями президента Болгарії Румена Радева, [уклав](#) на початку 2023 року з турецькою державною компанією «Боташ» угоду. Її справжня мета – забезпечити постачання в Європу через болгарську ГТС «відмитого» в Туреччині російського газу.

Міністри енергетики Туреччини і Болгарії Фатіх Думанез та Росен Христов під час підписання угоди між «Булгаргазом» і «Боташ». 3 січня 2023 © [te.government.bg](#)

Щодо третьої умови, то тут за Росію і Туреччину можуть попрацювати самі країни-члени Євросоюзу за підтримки Брюсселя, розвиваючи так звані Вертикальний газовий коридор.

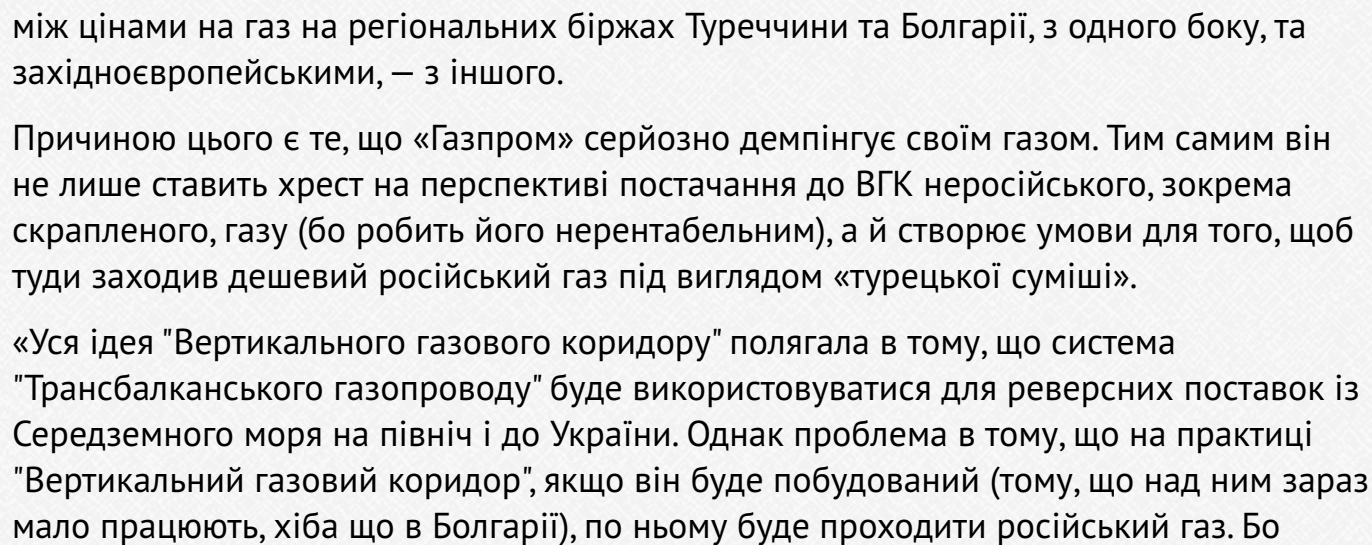
Підписання Меморандуму про взаєморозуміння між операторами ГТС «Вертикального газового коридору» та України і Молдови, Афін, Греція, 19 січня 2024 © [icgb.eu](#)

Добрі наміри для... недобрих планів

«Вертикальний газовий коридор» (ВГК) є стратегічною ініціативою Євросоюзу, спрямованою на диверсифікацію та підвищення безпеки постачання шляхом транспортування додаткової кількості природного газу з півдня Європи на північ.

На практиці ця ініціатива, яка також підтримується США, передбачає транспортування неросійського природного газу переважно з СПГ-терміналів у Греції через Болгарію і далі до Румунії, Словаччини, Угорщини, Молдови, України та інших країн. Важливим складником ВГК мають бути потужності (в реверсному режимі) «Трансбалканського газопроводу».

Реалізація ініціативи щодо ВГК передбачає розширення газотранспортних систем країни-учасниць, щоб забезпечити постачання ними більших об'ємів газу. Зокрема, з цією метою на початку цього літа в Софії було підписано два контракти. Ці документи дозволяють розпочати проєктне проектування та будівництво частини потрібної інфраструктури, що має збільшити пропускну здатність майбутнього ВГК для транспортування газу з Греції до Болгарії та з Болгарії в Румунію.

«Вертикальний газовий коридор» та його учасники © [GTS Operator of Ukraine](#)

Попри добрі наміри, Іран в ВГК полегчає в тому, що новий газовий маршрут, який мав би стати для Європи альтернативою російським постачам і посилити її енергетичну безпеку, може насправді перетворитись на канал для допращення туди «відмитого» в Туреччині російського газу. Річ у тім, що наразі існує суттєва різниця між цінами на газ на регіональних біржах Туреччини та Болгарії, з одного боку, та західноєвропейськими, – з іншого.

Причиною цього є те, що «Газпром» серйозно демпінгує своїм газом. Тим самим він не лише ставить хрест на перспективі постачання до ВГК неросійським, зокрема скрапленого, газу (бо робить його нерентабельним), а й створює умови для того, щоб туди заходив дешевий російський газ під виглядом «турецької суміші».

«Уся ідея «Вертикального газового коридору» полягала в тому, що система «Трансбалканського газопроводу» буде використовуватися для реверсних поставок із Середземного моря на північ і до України. Однак проблема в тому, що на практиці «Вертикальний газовий коридор», якщо він буде побудований (тому, що над ним зараз мало працюють, хіба що в Болгарії), по ньому буде проходити російський газ. Бо російський газ дешевий за скраплений. Тому на практиці виходить, що ми будемо інфраструктуру, якою буде користуватися «Газпром» і «Боташ» (Турецький державний імпортер газу. – Ред.) з їх «турецькою сумішшю», – каже Мартін Владіміров.

«Росіяни демпінгують. Вони продають свій газ на 20% дешевше порівняно з європейським етапомом. І це робить постачання неросійського скрапленого газу для «Вертикального газового коридору» невигідним. Ті 20% знижки – це досить багато», – додає Іліян Василєв.

Протидія планам

Чи є якісь способи протидіяти російсько-турецькій газовій схемі? Болгарські експерти вважають, що за наявності у Євросоюзі і США бажання і волі, це можна було б зробити. Наприклад, ЄС може визнати угоду між «Боташем» і «Булгаргазом» незаконною, що вони порушують європейське законодавство. Адже «Булгаргаз» як європейська компанія не має повноважень передавати неєвропейській компанії права за домовином про оренду потужностей у європейській газовій мережі. «Євросоюз може спочатку визнати угоду між «Боташем» і Болгарією незаконною. Тому що вона вже відверто порушує європейське антимонопольне законодавство, оскільки надає право продавати газ лише одній компанії. І зараз, до речі, щодо цієї угоди триває розслідування в Генеральному директораті Єврокомісії з питань конкуренції», – каже Мартін Владіміров.

На рівні ЄС також можна було б розробити надійний механізм для перевірки та відстеження походження газу, що надходить на європейський ринок. «ЄС міг би прийняти рішення, що кожна угода по купівлі газу з Туреччини буде розглядатися як така, що постачає російський газ, поки не будуть представлені документи, які підтверджують на 100%, що це не російський газ», – пропонує Мартін Владіміров.

«Що могла б зробити Європейська комісія, так це провести антидемпінгові розслідування і встановити мито на російський газ, щоб вирівняти ціни. Тобто за тим самим принципом, який вона застосувала до китайських електрообілів», – вважає Іліян Василєв.

Ефект від вищезгаданих дій Брюсселя міг би бути суттєво посилений, якби вони доповнялись відповідними кроками Вашингтона. По-перше, за словами Мартіна Владімірова, США могли б запровадити санкції проти «Турецького потоку», без яких Євросоюз не може повністю припинити импорт російського газу.

«Він сам не може накладати санкції на російський газ, бо вони вводяться односторонньо. А Словаччина, Австрія та Угорщина точно проголосують проти. Тож санкції мають надходити ззовні – із США. Тоді країни ЄС просто не матимуть вибору, окрім як їх вилучити», – вважає експерт.

По-друге, США могли б підсилити російський газ завдяки своєму дешевшому скрапленому. Хоча тут Владіміров одразу зауважує, що Вашингтон не скористався ситуацією і не зробив цього. «Американські трейдери продають багате свого газу, але дорого – з надбавкою до середньоевропейської ціни. І як ви думаєте, чи європейці в захваті від цього?»

Звичайно, що вони будуть купувати російський газ, бо той дешевий. Байден мав придумати їх якийсь механізм, щоб захоувати американських трейдерів продавати дешевше їх газ в Європі. Але, на жаль, він цього не зробив», – каже Мартін Владіміров.

Загалом є очевидним, що Росія за активного сприяння Туреччини затіяла проти Європи чергову брудну гру, яка, з одного боку, має забезпечити їй подальшу присутність на європейських газових ринках, а з іншого, – наповнення бюджету для ведення війни проти України. Завдати цієї гри неможливо, але її можна. Для цього в основних зацікавлених сторін – Євросоюзі, а також США – є достатньо інструментів і можливостей. Потрібно зовсім небагато: стратегічне мислення і готовність брати на себе відповідальність і ухвалювати важливі рішення.

Ігор Федис, [опубліковано у виданні REI](#)

ТЕГИ: [Дмитро Єрмак](#) [Христов Росен](#) [Іванко Ірина](#) [Владимир Путин](#) [Булгаргаз](#) [Боташ](#) [Турецький потік-2](#) [Угоду](#) [Радева Румен](#) [Талин Фагала](#) [Фагала](#) [Василєва Іліяна](#) [Росія](#) [Росія](#) [Євросоюз](#) [Євросоюз](#) [Путін](#) [Путін](#) [Туреччина](#) [Турція](#)

Марія Войтенко
Оглядки новини

16 вересня 2024 р., 15:01 | Переглядів: 2601 | Коментарів: 0

[Роздрукувати](#) | [Надіслати товаришу](#)

Коментарі:

comments powered by Disqus

- 1334 Спільна операція БЄБ та ДСР: У Києві відмовили жандармері мережу з продажу безкасиричних вейтів та рідин [REI](#)
- 1332 Депутату Херсонської облради Валерію Салтикову оголошено підозру у посягненні на РФ
- 1309 Переїжді на конкурсну основу: Президент створив комісію для відбору членів НКЦПОР
- 1191 Верховна Рада скасувала ПДВ на закупівлю наземних роботизованих комплексів для ЗСУ
- 1309 Рада ратифікувала меморандум з ЄС: скасування пільг на послуги 5% військового збору та реформа ФОПів
- Підписується на наш канал в Telegram. Оперативно про головне
- 1255 Латвія почала встановлення фортифікаційних споруд «зуби дракона» на кордоні з РФ [REI](#)
- 1249 «Діючі звинувачення обговорюють»: Лавров відмовився жандармері зв'язу Калас, щодо обмеження армії РФ у разі перемовин [REI](#)
- 1244 Конфлікт через трек про ТУК: у Кремендуді військовий та активісти приїшли на концерт репера [REI](#)
- 1240 Фрідריך Мерц посів останнє місце в топ-20 політиків Німеччини
- 1235 Найбагатший пенсіонер країни Сербія Кіавао змінив в'їзду за понад 52 тисячі гривень [REI](#)
- 1230 Кінець епохи «Ермачковіч»: Як суди ліквідували болгарську схему «Нікоз» [REI](#)
- 1228 Мобілізація в Одесі: чоловіки на дорогах авто перекривають дороги та вигнають таксі з міста [REI](#)
- 1238 У Києві шахраї під виглядом «перевірки СБУ» вимагали майже 11 мільйонів гривень в 83-річного професора [REI](#)
- 1235 Не набрали голосів: Верховна Рада відхилила законопроект про відкриміналізацію порнографії [REI](#)
- 1208 У Дніпрі затримали рецидивіста за підозрою у вбивстві та агульванні 11-річного хлопчика [REI](#)
- 1159 Вирок за хабарі: екскерівника Фінансової безпеки Тернопільщини Панашевна засудили до 5,5 року тюрми
- 1154 Забрали єдиного годувальника: В Харкові сім'я із 8 дітьми заявила про мобілізацію батька [REI](#)
- 1151 Жодних реваншів: президент WBC підтримав дії рефері у бою Усика з Берковим
- 1144 Корупція в армії: уряд СБУ затримала неповнолітнього агента РФ на Харківщині
- 1140 Дипломатична служба ЄС офіційно випрала зв'язу Калас щодо «визду» посольства США з Києва [REI](#)
- 1135 Надія гаварисовна Паркина над Олександром Франціза та Нордією підписали історичну оборонну угоду
- 1129 Шах служби в шахраї: в Одесі ліквідували мережу сайт-центр, що використовували Deepfake [REI](#)